

ДОГОВОР
МЕЃУ
РЕПУБЛИКАМАКЕДОНИЈА
И

ЗА
ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАЕМНА ЗАШТИТА
НА ИНВЕСТИЦИИ

Преамбула

Република Македонија и _____, во натамошниот текст: Договорни страни, со желба да ја засилат меѓусебната економска соработка во заеднички интерес, со цел да создадат и одржат поволни услови за инвестиции на инвеститори од едната Договорна Страна на територијата на другата Договорна Страна, имајќи ја предвид потребата од поттикнување и заштита на странските инвестиции со цел заврстување на економскиот напредок на двете Договорни Страни, се договорија за следното:

Член 1 Дефиниции

За целите на овој Договор

1) Изразот "инвестиција" се однесува на било кое средство инвестирано од инвеститор на едната Договорна Страна на територијата на другата Договорна Страна, во согласност со законите и прописите на Договорна Страна на чија територија инвестицијата е направена и вклучува посебно, но не и исклучиво:

а) подвижен и недвижен имот, гаранции и стварни права како што се, право на службеност, хипотека и други права согласно закон;

б) акции, удели, должнички хартии од вредност или било кој друг облик на учество во компаниите;

в) побарувања кои гласат на пари или други побарувања врз основа на договор кои имаат финансиска вредност и заеми директно поврзани со специфична инвестиција;

г) авторски права, заштитни знаци, патенти или други права од интелектуалната и индустриската сопственост, know-how и good-will;

д) било кои права од финансиска природа доделени со закон или спогодба, како што е право на концесија издадено во согласност со важечките одредби, со кое се уредува вршење на активности кои вклучуваат истражување, обработка, копање и експлоатација на природните извори.

2. Изразот "инвеститор" се однесува на било кое физичко или правно лице на едната Договорна Страна кое инвестира на територијата на другата Договорна Страна.

а) Изразот "физичко лице" значи во однос на двете договорни страни било кое физичко лице кое има државјанство на една од државите договорнички на овој Договор.

б) Изразот "правно лице" значи во однос на двете Договорни страни правно лице вклучувајќи, претпријатија, компании, корпорации, деловни здруженија и или други организации, основано или на друг начин организирано согласно со законодавството на една од договорните Страни кое има свое седиште и своите главни активности ги обавува на територијата на таа Договорна Страна.

3. Изразот "принос" значи пари кои се остваруваат од инвестициите, а особено профит, камати, дивиденди, надоместоци за авторски права и разни други надоместоци, капитални добивки и тековен приход.

4. Изразот "територија" ја означува територијата на Република Македонија и територијата на _____ вклучувајќи го копнениот, водниот и воздушниот простор над кој засегнатата држава извршува согласно со меѓународното право

јурисдикција и суверени права,.

5. Било какви промени во формата во која средствата се инвестирани или реинвестирани не влијае на нивната квалификација како инвестиција, доколку таквата промена не е спротивна на одредбите од овој Договор и законодавството на Договорната Страна на чија територија е направена инвестицијата.

Член 2

Поттикнување и признавање на инвестиции

1. Секоја Договорна Страна на својата територија ќе ги поттикнува инвестициите на инвеститорите од другата Договорна Страна и ќе ги признава таквите инвестиции согласно со своето важечко законодавство.

2. Кога Договорната Страна ќе ја признае инвестицијата на својата територија, согласно со своите закони и прописи, ќе ги издаде потребните одобренија кои се поврзани со таа инвестиција.

Член 3

Заштита и третман на инвестициите

1. Секоја Договорна Страна ќе ги заштитува на својата територија, инвестициите на инвеститорите од другата Договорна Страна извршени во согласност со нејзините закони и прописи и нема со неоправдани и дискриминаторни мерки да влијае на управувањето, одржувањето, употребата, користењето, проширувањето, продажбата и ликвидацијата на таквата инвестиција.
2. Секоја Договорна Страна во рамките на својата територија, ќе обезбеди правичен и непристрасен третман на инвестиции од инвеститори на другата Договорна Страна. Овој третман не смее да биде помалку поволен од третманот кој секоја Договорна Страна го доделува на своите инвеститори или на инвеститори од трета земја.
3. Ако домашното право на било која Договорна страна или постојните или идните обврски според меѓународното право, покрај овој Договор, содржат општи или посебни одредби кои за инвеститорите на Договорните Страни предвидуваат поповолни услови од оние пропишани со овој Договор ќе се применуваат поповолните одредби во онаа мерка во која се поповолни од одредбите на овој договор.
4. Одредбите од ставовите 1, 2 и 3 на овој член не се толкуваат како обврска за едната Договорна страна да им даде на инвеститорите на другата Договорна страна било каков третман, повласувања или привилегија заради членство или здружување во која било постојна или идна економска, монетарна или царинска унија, заеднички пазар или постојан или иден договор поврзан со одбегнување на двојното оданочување или договор за други фискални прашања.

Член 4

Експропријација и надоместок

1. Ниедна Договорна Страна нема да преземе мерки на експропријација, национализација или други мерки од исто значење спрема инвестициите на инвеститорите на другата Договорна Страна (во понатамошниот текст "експропријација"), освен во случај тие мерки да се преземени за јавен интерес, на правична основа, по законска постапка и ако е предвиден ефективен и адекватен надоместок. Надоместокот ќе одговара на пазарната вредност на експроприраната инвестиција непосредно пред експропријацијата или пред претстојната експропријација да стане јавно позната. Надоместокот за штетата ќе содржи и каматата, пресметана на годишна ЛИБОР основа од денот на експропријација до денот на исплатата.
2. На инвеститорите на било која Договорна Страна кои ќе претрпат штета на инвестициите на територијата на другата Договорна Страна, заради војна или друг вооружен судир, состојба на државна загрозеност, побуна, востание или немири, ќе им се обезбеди третман, во однос на обештетување, компензација или друг вид на надоместок, кој не е помалку поволен од оној кој го имаат сопствените инвеститори односно инвеститорите од трети држави. Исплатата на наведените надоместоци ќе се изврши без одлагање, во конвертибилна и слободно пренослива валута.

Член 5

Трансфери

1. Секоја Договорна Страна на чија територија е извршено инвестирање од страна на инвеститори од другата Договорна Страна, ќе им дозволи слободен трансфер на средствата поврзани со тие инвестиции, а особено на:

а) влогот и дополнителните суми на пари потребни за одржување и проширување на инвестициите;

б) заработката, добивката, камати, дивиденди и други тековни приходи;

в) износите за враќање на кредити, вклучувајќи и камати, според важечки и документиран договор кој е во непосредна врска со одреденото инвестирање;

г) надоместоци за авторски права и провизии;

д) приходите од целосна или делумна продажба или ликвидација на инвестицијата;

ѓ) надоместоците од членот 4 на овој договор;

е) заработките на државјаните на едната Договорна Страна на кои им е дозволена работа во врска со инвестициите направени на територијата на другата Договорна Страна.

2. Преносите ќе бидат извршени без одлагање, во слободно конвертибилна валута според важечкиот курс на денот на преносот, во согласност со постапката пропишана од Договорната Страна на чија

територија инвестирањето е извршено, под услов да се намирени сите финансиски обврски спрема таа Договорна Страна.

3. Договорните Страни се согласни дека условите за извршување на преносот од ставот 1 и 2 на овој член не смеат да бидат помалку поволни од условите за пренос на средства кои произлегуваат од инвестициите направени од трети земји.

Член 6 Суброгација

1. Ако една Договорна Страна или нејзина овластена агенција изврши плаќање на било кој од нејзините инвеститори врз основа на договор за гаранција или осигурување во врска со инвестицијата, другата Договорна Страна ќе го признае правото на суброгација, во корист на претходната Договорна Страна или нејзината овластена агенција, во поглед на сите права на инвеститорот.

Договорната Страна или нејзина овластена агенција на која по пат на суброгација, се пренесени правата на инвеститор, има право на истите права како инвеститорот, и за да ги оствари, мора да ги преземе и извршува сите обврски кои за него од таа осигурена инвестиција произлегуваат.

2. Во случај на суброгација од став 1 на овој член инвеститорот не е овластен за подигање тужба, ако за тоа посебно не го овласти Договорната Страна или нејзина овластена агенција.

Член 7 Решавање на спорови помеѓу Инвеститор од едната Договорна Страна и другата Договорна Страна

1. Во случај на спор помеѓу едната Договорна Страна и инвеститор на другата Договорна Страна, инвеститорот со детални податоци писмено ја известува Договорната Страна на чија територија е направена инвестицијата, за постоењето на таквиот спор. Кој и да било спор помеѓу Договорна Страна и инвеститор на другата Договорна Страна, ќе се решава спогодбено.

2. Во случај кога спорот не може да се реши спогодбено во рок од шест месеци од денот на писменото известување со кој другата Договорна Страна е известена за предметот на спорот, засегнатиот инвеститор, по свој избор одлучува спорот да се решава:

- пред компетентниот суд на Договорната Страна на чија територија инвестицијата е извршена;

- пред "ад хок" арбитражен суд, согласно Арбитражните правила на Комисијата на Обединетите Нации за меѓународно трговско право (УНЦИТРАЛ);

- пред Меѓународниот центар за решавање на инвестициони спорови (ИЦСИД), согласно Конвенцијата за решавање на инвестициони спорови меѓу

држави и државјани на други држави, отворена за потпишување од 18.03.1965 година во Вашингтон Д.Ц., во случај двете Договорни страни да ја потпишале таа Конвенција.

3. Штом ќе се поведе постапка за решавање на спорот пред надлежен суд на Договорната Страна или пред меѓународната арбитража, изборот за една од двете постапки е дефинитивен.

4. Арбитражната одлука односно пресудата ќе се донесе врз основа на:

- одредбите на овој Договор;
- националното законодавство на Договорната Страна на чија територија инвестицијата е извршена, вклучувајќи ги и правилата на судир на законите;
- правилата и општо прифатените начела на меѓународното право.

5. Арбитражната одлука односно пресуда е конечна и задолжителна за двете страни во спорот. Секоја Договорна Страна е должна да ја спроведе арбитражната одлука според прописите на националното право.

Член 8

Решавање на спорови меѓу Договорните Страни

1. Споровите меѓу Договорните Страни кои се однесуваат на толкувањето и примената на одредбите од овој Договор, ќе се решаваат со консултации и преговори по дипломатски пат.

2. Доколку Договорните Страни не можат да постигнат спогодба за спорните прашања во рок од шест месеци од започнувањето на спорот, врз основа на барање од било која Договорна Страна, за тие прашања ќе одлучува арбитражен суд кој ќе биде конституиран на следниов начин:

Секоја Договорна Страна ќе именува по еден арбитер, а така именуваните арбитри ќе именуваат претседател кој мора да биде државјанин на трета држава која одржува дипломатски односи со двете Договорни страни.

3. Ако едната Договорна Страна не именува арбитер, ниту се јавува на повикот на другата Договорна Страна тоа да го стори во рок од два месеци од денот на повикот, арбитер ќе именува претседателот на Меѓународниот суд на правдата на барање на Договорната Страна која поставила арбитер.

4. Ако двата арбитри не може да се согласат за избор на претседател во рок од два месеци од нивното именување, на барање на било која Договорна Страна, истиот ќе го именува претседателот на Меѓународниот суд на правдата.

5. Ако во случаите од ставот 3 и 4 на овој член, претседателот на Меѓународниот суд на правдата е спречен во вршењето на својата функција или ако е државјанин на една од Договорните Страни, назначувањата ќе ги прави потпретседателот, а во случаите на негова спреченост или припадност на една од

Договорните Страни, назначувањето ќе го направи најстариот судија на Судот кој не е државјанин ниту на една од Договорните Страни.

6. Арбитражниот суд, согласно другите одредби на Договорните Страни, ќе ја одреди сопствената постапка, Судот ќе донесува одлуки со мнозинство на гласови.

7. Одлуките на арбитражниот суд се конечни и задолжителни за двете Договорни Страни.

8. Секоја Договорна Страна ги поднесува трошоците за нејзиниот член на судот и за неговото претставување во арбитражната постапка; трошоците за претседателот и останатите трошоци ќе ги поднесат на еднакви делови Договорните Страни. Судот може да одлучи поголем дел од трошоците да ги поднесе едната Договорна Страна и оваа одлука ќе биде обврзувачка за двете Договорни страни.

Член 9

Консултации и размена на информации

1. На барање од едната Договорна Страна, другата Договорна Страна пристапува кон консултации за толкување или примена на овој Договор.
2. На барање од едната Договорна Страна, другата Договорна Страна е должна да ги пружи потребните информации за законите, прописите, одлуките, административната пракса, постапка или политика чија примена влијае на инвестициите на кои се однесува овој Договор.

Член 10

Дополнителни одредби

1. Ништо во овој Договор нема да ја спречи било која Договорна Страна да преземе мерки кои ги смета за неопходни со цел заштита на своите основни безбедносни интереси:
 - а) во време на војна, вооружен конфликт или друга критична ситуација во таа Договорна Страна или во меѓународните односи;
 - б) поврзани со имплементација на националните политики или меѓународни договори кои се однесуваат на ширењето на оружје
 - в) согласно нејзините обврски според Поглавјето на Обединетите Нации за одржување на меѓународниот мир и безбедност;
 - г) неопходни за одржување на јавниот мир. Јавниот мир е нарушен кога сериозна закана се наметнува на еден од основните интереси на општеството
 - д) поврзани со билансите на плаќања и надворешни финансиски тешкотии како и монетарни политики и политики на девизен курс
2. Основните безбедносни интереси на една Договорна Страна вклучуваат интереси кои произлегуваат од членство во царински, економски или монетарни униии, заеднички пазар или слободна трговска зона.

Член 11

Поле на Примена

Овој Договор ќе се применува на инвестиции направени на територијата на едната Договорна Страна во согласност со нејзиното законодавство од страна на инвеститори од другата Договорна Страна, без разлика дали се направени пред или по неговото влегување во сила, но не важи за спорови или побарувања во врска со инвестиции направени пред влегувањето во сила на овој договор.

Член 12

Влегување во сила

Овој договор влегува во сила на подоцнежниот датум на кој било која Договорна страна ја известува другата дека се исполнети нејзините законски постапки за влегување во сила на овој договор.

Член 13

Траење и престанок на договорот

1. Овој Договор останува во сила за период од десет (10) години од денот на неговото влегување во сила и ќе продолжи да важи за сличен период или периоди, освен ако една година пред истекување на почетниот или последователниот период, било која од Договорните Страни ја извести другата Договорна Страна за нејзината намера за откажување на Договорот.

Известувањето за откажување на Договорот влегува во сила по истекот на една година од денот кога другата Договорна страна го примила известувањето за откажување на Договорот.

2. На инвестициите извршени пред датумот кога известувањето за откажување станува ефективно, одредбите од овој Договор ќе се применуваат за период од десет години од денот на престанувањето на овој Договор.

Овој Договор е составен во _____ на _____, во два истоветни примерока, на македонски, _____ и англиски јазик, при што секој од текстовите е подеднакво автентичен.

Во случај на несогласување при толкувањето, преовладува англискиот текст на Договорот.

ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА